

Конституционни гаранции за съдебна независимост в Германия

Аня Зайберт-Фор*

- i. Въведение: Правна рамка**
- ii. Елементите на съдебната независимост в Германия**
  1. Функционална независимост
    - a) *Независимост спрямо законодателната власт*
    - b) *Независимост спрямо изпълнителната власт*
    - c) *Вътрешносъдебна независимост*
  2. Структурна независимост
  3. Лична независимост
- iii. Назначаване на съдии**
  1. Необходима квалификация за назначаване
  2. Процедура по подбор и назначаване
- iv. Независимост на съдиите**
  1. Несменяемост на съдиите
  2. Обхват на съдебната власт и правомощия
  3. Независимост и дисциплинарен контрол
  4. Финансова независимост на съдиите
- v. Освобождаване от длъжност и преместване**
  1. Основания за освобождаване от длъжност
  2. Орган, оправомощен да освобождава от длъжност и да приема окончателни решения по отношение налагането на дисциплинарни мерки
- vi. Заключение**

I. Въведение: Правната рамка

Съдебната независимост е един от основополагащите принципи на немската Конституция.¹ Статусът и структурата на съдебна власт са уредени в Глава XI (членове 92-104) от Конституцията, т. нар. Основен закон ("Grundgesetz"). Член 97 гарантира независимостта на съдиите.² Съгласно тази разпоредба:

---

* Аня Зайберт-Фор е професор по международно публично право и член на Комитета по правата на човека към ООН. В периода 2008 - 2013 г. е ръководител на изследователската група "Минерва" в "Макс Планк" институт за сравнително и международно публично право, Хайделберг, ФРГ. От 2012 г. преподава в ЮФ на Гьотингенския университет. Проф. Зайберт-Фор е била гостуващ професор в университетите Кеймбридж и Джорджтаун. В продължение на няколко години преподава в Хайделбергския университет. През 2008 г. получава субсидия, която се предоставя на изключителни научни работници от страна на уважаваното Дружество за научни изследвания "Макс Планк".

¹ BVerfGE 2, 307, в 320; 87, 68, в 85. За гаранцията за съдебна независимост в Германия по принцип, виж *e.g. J. Limbach*, Im Namen des Volkes - Macht und Verantwortung der Richter, 1999, 89-104; *A. Baer*, Die Unabhängigkeit der Richter in der Bundesrepublik Deutschland und in der DDR, 1999; *J. Zdtzsch*, Richterliche Unabhängigkeit und Richterauswahl in den USA und Deutschland; *J. Limbach*, Die richterliche Unabhängigkeit - ihre Bedeutung für den Rechtsstaat, Neue Justiz 1995, 281; *F. Lansnicker*, Richteramt in Deutschland, 1996. Виж също *K. Eichenberger*, Die richterliche Unabhängigkeit als staatsrechtliches Problem, 1960.

² Съдебната независимост освен това е имплицитно гарантирана в член 20 и 92 от Основния закон. За статуса на съдиите виж *G. Barbey*, Der Status des Richters, in: J. Isensee/ P. Kirchhof (eds.), Handbuch des Staatsrechts, Vol. III, 2nd ed., 1996, 815-857; *Niebler*, Die Stellung des Richters in der Bundesrepublik Deutschland, DRiZ 1981, 281.

(1) Съдиите са независими и се подчиняват единствено на закона.

(2) Съдиите, назначени на постоянна и редовна длъжност могат да бъдат освободени от длъжност без тяхно съгласие преди изтичане на мандата им или да бъдат за постоянно или временно отстранени от служба, или да бъдат преместени, или пенсионирани против волята им само по силата на съдебно решение и само на основанията и по реда, определени от закона. Законодателството може да установи възрастови граници, при достигането на които съдии, назначени пожизнено, се пенсионират. При промяна на структурата на съдилищата или техните райони, съдиите могат да бъдат преместени в друг съд или отстранени от длъжност, при условие че запазят пълното си възнаграждение.

Тази гаранция се отнася по еднакъв начин както за федералните съдии, така и за съдиите от федералните провинции (“Land”), тъй като германската съдебна система е смесена и се състои от съдилищата на федералните провинции и федерални съдилища.³ Докато федералните са най-висшите съдилища,⁴ първоинстанционните и апелативните са съдилища на федералните провинции⁵. По принцип решенията на най-висшите съдилища на федералните провинции могат да се обжалват пред върховните федерални съдилища, при условие че става дума за значими дела. Независимостта на съдиите от федералните провинции се гарантира и от конституциите на тези провинции, които преповтарят буквално или по аналогичен начин член 97 (1) от Основния закон.⁶

Правният статус на федералните съдии и съдиите от федералните провинции се урежда от федералните закони и по-точно от “Федералния закон за съдиите” (“Deutsches Richtergesetz”: DRiG) и “Закона за съдебната власт” (“Gerichtsverfassungsgesetz”: GVG), които заедно с другите нормативни актове, формират основата на процесуалното право в Германия.⁷ И двата закона възпроизвеждат почти дословно член 95, ал. 1 от Основния закон и съдържат специфични гаранции за съдебна независимост.⁸ По отношение на съдиите от федералните провинции този закон задава единствено правната рамка. Техният правен статус е уреден в различните конституции на федералните провинции и допълнително регулиран в специалните закони на провинциите, съгласно ал. 3 на член 98 от Основния закон.

II. Елементи на съдебната независимост в Германия

Съдебната независимост често се счита за институционална гаранция за съдебната власт, а не за право или привилегия за отделния съдия.⁹ Това е същностна

³ Съответно, съдиите, назначени или от федералното правителство, или от федералната провинция. See § 3 DRiG.

⁴ Член 95 от Основния закон. Виж също чл. 96 за другите федерални съдилища.

⁵ Това включва съдилищата от втора и трета инстанция, а именно “Landgerichte” и “Oberlandesgerichte” за граждански и наказателни производства.

⁶ Чл. 65 (2) Bad-Württ Verf; Чл. 85 Bay Verf; Чл. 63 (1) Berlin Verf; Чл. 135 (1) Brem Verf; Чл. 62 (1) Hamb. Verf; Чл. 126 (2) Hess Verf; Чл. 39 (3) Niedersachs Verf; Чл. 121 Rheinl.-Pfalz Verf; Чл. 110 Saar Verf; Чл. 36 (1) SchlHLandessatzung; Чл. 108 (1) Brand Verf; Чл. 76 (1) Meckl-Vorp. Verf; Чл. 55 (2) Sachs.Verf; Чл. 83 (2) Sachs-Anh Verf; Чл. 86 (2) Thur Verf.

⁷ Виж глава IV “Deutsches Richtergesetz” (§§ 25 и сл.).

⁸ § 1 GVG; § 25 DRiG.

⁹ BVerfGE 27, 211, в 217; 48, 246 в 263. J. Wittmann, Richterliche Unabhängigkeit - Freiheit und Verantwortung, в: Hans-Detlef Horn (ed.), Recht im Pluralismus, Festschrift für Walter Schmitt Glaeser zum 70. Geburtstag, 2003, 363, в 366.

черта на съда, която следва от върховенството на закона¹⁰ и разделението на властите¹¹ и служи за защитата на страните по спора. Това има важно структурно и функционално отражение върху организацията и правомощията на съда.

Гаранцията за независим съд е насочена срещу всички държавни органи и най-вече срещу законодателната и изпълнителната власт. Дали тя включва и защита от намеса от страна на обществеността е спорен въпрос.¹² За разлика от Обединеното Кралство, в Германия не съществува правилото за “неуважение на съда“ (*contempt of court*), което да защитава съда от натиск от страна на медиите.

Въпреки съществените функционални гаранции за съдебна независимост в германската Конституция, предвидени са единствено леки санкции.¹³ Отделният съдия обаче може да възрази срещу намеса в съдебната независимост чрез индивидуална жалба до Федералния конституционен съд.¹⁴

Съдебната независимост традиционно се приема, че съдържа три елемента: функционална независимост, структурна независимост и лична независимост. Те са защитени от различни разпоредби на германската Конституция и федералното законодателство. В следващата част ще бъде разгледана защитата на тези елементи съгласно германското право. Специфични аспекти като назначаване и освобождаване от длъжност ще бъдат обсъдени във втората част.

1. Функционална независимост

Функционалната независимост се гарантира от член 97, ал.1 от Основния закон и, съгласно практиката на Федералния конституционен съд, се прилага към всички лица, които упражняват съдебна власт, включително непрофесионалните съдии.¹⁵ Това изисква съдията в процеса по вземане на решение да се подчинява единствено на закона, а не на решенията или друго влияние от трети страни. Това се отнася не само *vis-a-vis* страните¹⁶, но също и *vis-a-vis* всички държавни органи. По-конкретно функционалната независимост гарантира свобода от инструкции,¹⁷ свобода на действие, свобода на убеждението.¹⁸ Забранени са дори непреки начини за влияние,¹⁹ като например – препоръки, ходатайства, предложения и психологическо въздействие.²⁰ Защитени са всички действия, касаещи изпълнението на съдебни функции, включително дейностите по подготовка и изпълнение на решенията. Дори насрочването, призоваването и поддържането на реда не могат да бъдат обект на намеса.²¹ Например щом заседанието веднъж бъде насрочено от съда, заседаващ в едноличен състав, председателят на съда не може да осъществява контакт с

¹⁰ Чл. 20, ал. 2 от Основния закон.

¹¹ Виж *S. Detterbeck*, чл. 97, в: M. Sachs/ U. Battis (eds.), *Grundgesetz- Kommentar*, 3rd ed., 2003, 1563 (Rn.1).

¹² *R. Wassermann* (ed.), *Kommentar zum Grundgesetz für die Bundesrepublik Deutschland (Alternativ Kommentar)*, 2nd ed., том 2, 1989, чл. 97, Rn.ff.

¹³ § 29 DRiG; § 839 (2), 1 BGB. За последното виж *T. Tombrink*, *Der Richter und seine Richter - Fragen der Amtshaftung für richterliche Entscheidungen*, DRiZ, 2002, 296.

¹⁴ BVerfGE 12, 81, в 88; 55, 372, в 391. Виж също § 26 (3) DRiG.

¹⁵ BVerfGE 26, 185, в 201.

¹⁶ Свободата от намеса на страните не може да бъде компрометирана на основата на нормативен акт. BVerfGE 21, 139, в 146; 26, 141, в 154; 30, 149, в 153.

¹⁷ BVerfGE 3, 214, в 224; 27, 321, в 322; 87, 68, в 85.

¹⁸ *W. Meyer*, в: I. v. Munch/ P. Kunig (ed.), *Grundgesetz-Kommentar*, Vol. 4/5th ed., 2003, чл. 97, 705 (Rn.8).

¹⁹ BVerfGE 12, 81, в 88; 26, 79, в 93 и 96; 38, 1, в 21.

²⁰ BGHZ 57, 344, в 348. *C. D. Classen*, в: H. v. Mangoldt/ F. Klein/ C. Starck (eds.), *Das Bonner Grundgesetz, Kommentar*, Vol. 3, 2001, Rn. 18.

²¹ *D. Leuze*, *Richterliche Unabhängigkeit*, DOD 4/2005, 78, в 79.

процесуалния представител с цел да се пренасрочва заседанието.²²

С оглед избягване на непряко влияние, наказателната, гражданската и дисциплинарната отговорност за съдебни актове е ограничена.²³ Както предвижда § 26 (1) от Федералния закон за съдиите (“Deutsches Richtergesetz”), съдиите подлежат единствено на дисциплинарен контрол, само доколкото това не съставлява вмешателство в съдебната независимост. Съдиите могат да бъдат наказателно преследвани единствено за извършване на правосъдието при съдебно решение в случай на фундаментално нарушение спрямо правосъдието.²⁴ Що се отнася до гражданската отговорност, единствено нарушение на задълженията, което съставлява престъпление, може да служи за основание за иск за вреди по отношение на дадено съдебно решение.²⁵

a) Независимост спрямо законодателната власт

Съдебната независимост *vis-a-vis* легислатурата²⁶ не освобождава съда от задължението му да спазва закона. Както е установено в член 97, ал. 1, съдията се подчинява на закона, но законодателната власт не може да се намесва в отделни дела като приема специално законодателство, свързано с конкретен казус.²⁷ Парламентът също не може да приема решения, които оказват натиск върху даден съдия да реши определено дело по един или друг начин.²⁸ Призив да бъде бойкотирано изпълнението на съдебно решение също би бил недопустим. Това не означава обаче, че членовете на парламента нямат правото да критикуват съдебни решения.²⁹

b) Независимост от изпълнителната власт

При упражняване на своите функции съдебната власт следва да е свободна от всякаква намеса от страна на изпълнителната власт. Указания как да бъде решено едно дело,³⁰ приемането на административни правила с такава цел или друга форма на намеса,³¹ като например чрез организационна обвързаност, са недопустими.³²

За да определи кои мерки на изпълнителната власт са допустими, Федералният конституционен съд отграничава вътрешна и външна сфера на упражняване на съдебните правомощия. По отношение на съществените съдебни функции, тези, които са пряко свързани с правосъдието,³³ всяка намеса е недопустима. Измежду защитените съществени функции са не само съдебните решения, но и процесуалните действия, предприети по подготовка на решението или

²² BGH, NJW-RR 2002, 574, в 575.

²³ Дали дадено съдебно решение може да бъде основание въобще за дисциплинарно производство е спорен въпрос. *O. R. Kisse/H. Mayer, Gerichtsverfassungsgesetz, 4^e ed., 2005, § 1 GVG, Rn. 202.*

²⁴ § 339 StGB. Това изисква умишлено и тежко нарушение на закона. BGHSt 32, 363; 40, 40; 44, 258.

²⁵ § 839 (2), 1 BGB. виж BGHZ 50, 19.

²⁶ BVerfGE 12, 67, в 71; 38, 1, в 21.

²⁷ *S. Detterbeck*, в: *Sachs* (бел. 11), Rn.12.

²⁸ *Ibid.* Rn.12.

²⁹ По отношение на този проблем виж *R. Mishra, Zulassung und Grenzen amtlicher Urteilsschelte, 1997; G. Kisker, Zur Reaktion von Parlament und Exekutive auf „unerwünschte“ Urteile, NJW 1981, 889.*

³⁰ BVerfGE 14, 56, в 69; 26, 186, в 198; 27, 312, в 322; 31, 137, в 140; 36, 174, в 185; 60, 175, в 214.

³¹ BVerfGE 26, 79, в 92 и сл.; 55, 372, в 389.

³² Но сливането на министерството на правосъдието и министерството на вътрешните работи в Северен Рейн-Вестфалия не беше счтено за недопустимо от страна на компетентния съд. VerfGH NW NJW 1999, 1243 и сл.

³³ Включително подсъдността по избор и разпределението на делата.

впоследствие.³⁴ Това включва поддържането на ред и законност по време на заседанията,³⁵ воденето на протоколи,³⁶ отвода,³⁷ събирането на доказателства³⁸ и преценката на предложените спогодби.³⁹ Недопустимата намеса в съществените съдебни функции е от особено значение за дисциплинарния надзор върху съдиите⁴⁰ и ще бъде разгледан по-долу заедно с допустимите дисциплинарни мерки по отношение на външната сфера на съдебната дейност.

с) Вътрешносъдебна независимост

Според Федералния конституционен съд функционалната независимост се отнася дори за отношенията вътре в самата съдебна власт.⁴¹ Делото се решава единствено от компетентния съдия или състав въз основа на приложимия закон. Съдията е защитен срещу вътрешна намеса, освен ако има законово основание за осъществяване на подобна съдебна функция. Например председателят на съда не може да изменя съдебното решение на съдия, който е заседавал в едноличен състав.⁴²

Съдиите са свободни да взимат решения и са обвързани единствено от правото, а именно – Конституцията, законите и другите форми на правна регулация.⁴³ В принадлежащата към континентална правна система Германия се предвижда, че те не са задължени да следват съществуващата съдебна практика. Макар съдията да не може да решава произволно, той не е обвързан от преобладаващото тълкуване съгласно практиката на останалите съдилища.⁴⁴ Според Федералния конституционен съд в резултат на конституционния принцип на съдебна независимост, правораздаването в Германия не е уеднаквено.⁴⁵ Единственият допустим съществен контрол е този, упражняван от висшестоящия съд при обжалване. Не са допустими никакви дисциплинарни мерки за съдебни решения, за които се твърди, че са погрешни.

2. Структурна независимост

Структурната независимост на съда изисква структурно отделяне от останалите власти и е гарантирано от второто изречение на член 20, ал 2 от Основния закон.⁴⁶ Поради това организацията на съда следва да е независима. Преплитането с изпълнителни или законодателни функции трябва да се избягва. Съгласно § 4 от

---

³⁴ BGHZ 42, 163, в 169.

³⁵ BGHZ 67, 184, в 188.

³⁶ BGHZ 67, 184, в 188.

³⁷ BGHZ 77, 70, в 72.

³⁸ BGHZ 71, 9, в 11.

³⁹ BGHZ 47, 275, в 284 *и сл.*

⁴⁰ Виж по-долу 3.

⁴¹ BVerfG, NJW 1996, 2149, в 2150 *и сл.*

⁴² BVerfG, NJW 1996, 2149, в 2150.

⁴³ Подзаконовите нормативни актове са правнообвързващи, ако са конституционносъобразни. BVerfGE 18, 52, в 59; 19, 17, в 31 *и сл.*

⁴⁴ BVerfGE 87, 278; 78, 123, в 126. За дефиниция за произвол виж BVerfGE 62, 189, в 192; 86, 59, в 62. Въпреки това, законът предвижда изключения, като например § 31 (1) и (2) BVerfGG (Закон за федералния конституционен съд).

⁴⁵ BVerfGE 87, 278.

⁴⁶ Виж също § 1 GVG. Алтернативна основа за структурната независимост е предвидена в чл. 92 и 95 от Основния закон.

Федералния закон за съдиите (“Deutsches Richtergesetz”) съдиите нямат право да упражняват законодателни или изпълнителни функции едновременно със съдебната си функция, с изключение на отговорности, свързани със съдебната администрация.⁴⁷ На практика обаче се толерират ситуации, в които съдия заема странична неплатена общинска длъжност.⁴⁸

3. Лична независимост

Личната независимост допълнително укрепва функционалната независимост като защитава от външни намеси съдията като личност.⁴⁹ Тя се отнася до достъпа до професията, както и работните и лични условия за живот на съдията. Лична независимост е отчасти гарантирана от член 97, ал. 2 и 98 от Основния закон. Член 97, ал. 2 забранява всякакво ненужно влияние върху статуса на съдията⁵⁰ и гарантира адекватно възнаграждение, определено в закона.⁵¹ Допълнителни гаранции за лична независимост могат да се открият и във Федералния закон за съдиите (DRiG). По принцип, при условие че имат добро поведение, съдиите, назначени на постоянна длъжност, са с пожизнена несменяемост, която се прекратява единствено при достигане на определената възраст за пенсиониране.⁵² Отзоваване или преместване не е допустимо без съгласие на съдията.

Въпреки че член 97, ал. 2 от Основния закон се прилага само спрямо съдии на постоянна длъжност,⁵³ Федералният конституционен съд е отсъдил, че другите съдии (като например помощните съдии, съдебните помощници и непрофесионалните съдии) трябва да бъдат защитавани лично, така че да се гарантира тяхната функционална независимост.⁵⁴ Личната независимост на непрофесионалните съдии е изрично защитена от § 44 (2) от Федералния закон за съдиите (DRiG). Без негово съгласие, съдия може да бъде освободен от длъжност преди изтичане на неговия мандат единствено от съд и в съответствие със закона. Статусът на съдиите е допълнително уреден в §§ 8- 24 от Федералния закон за съдиите, който регулира назначаването на съдии и освобождаването от длъжност.

III. Назначаване на съдии

1. Необходима квалификация за назначаване

По принцип съгласно член 33, ал. 2 от Основния закон “[в]секи германец има

---

⁴⁷ Виж също Чл. 97 от Основния закон, който изисква разделението на съдебните и административни функции.

⁴⁸ E. Schmidt-Jorzig, Aufgabe, Stellung und Funktion des Richters im demokratischen Rechtsstaat, NJW 1991, 2377, в 2381. За да бъдат оправдани тези двойни функции, се извеждат аргументи от § 36 DRiG, който единствено споменава несъвместимост с членство във федералния парламент или парламентите на федералните провинции.

⁴⁹ BVerfGE 14, 56, в 69.

⁵⁰ BVerfGE 12, 81, в 88.

⁵¹ BVerfGE 12, 81, в 88.

⁵² Чл. 97, ал. 2 от Основния закон. Виж също по-долу при V.1.

⁵³ Редовните съдии не могат да упражняват други функции различни то съдебните и да заемат друга постоянна длъжност.

⁵⁴ Правното основание е принципът от чл. 33 (5) от Основния закон. BVerfGE 12, 81 (88). Но виж BVerfGE 14, 56, в 71 и сл.

правото да заема публична длъжност според своите способности, квалификация и професионални постижения.”⁵⁵ Необходимата квалификация за постоянна длъжност е описана в § 5 Федералния закон за съдиите (DRiG), който изисква завършването на висше юридическо образование с образователна степен по право и юридически стаж общо две години в граждански съд, прокуратура или наказателен съд, правителствената администрация, адвокатска кантора и в канцеларията на лице с избираема длъжност⁵⁶, като това е последвано от втори държавен изпит. Поне две от четирите години от юридическото образование трябва да бъдат проведени в Германия.⁵⁷ Тези общи правила са допълнително прецизирани в законите на федералните провинции. Допълнителните изисквания за назначаването на съдии са следните: кандидатът да е германски гражданин, да е убеден в свободния демократичен конституционен ред на Федерална Република Германия и да притежава необходимата социална компетентност за съдебната длъжност.⁵⁸ Допълнителни правила за назначаване на съдии във федерална провинция могат да бъдат открити в конституциите на провинциите.⁵⁹

2. Процедура по подбор и назначаване

По принцип процесът по подбор на съдии за щатна длъжност започва по инициатива на кандидата, като подборът се извършва въз основа на това дали неговата квалификация и професионални достижения отговарят на критериите.⁶⁰ За да може да встъпи в длъжност, съдията трябва да бъде назначен. Съдиите се назначават от държавния глава или компетентната правителствена служба. Назначаването става чрез указ.⁶¹

Процедурата по подбор и назначаване се различава в различните съдилища. Половината съдии от *Федералния конституционен съд* се избират от “Bundestag” (федералния парламент), а другата половина от “Bundesrat” (камарата на федералните провинции).⁶² Съдът е съставен от федерални съдии и други членове, които обаче не могат да бъдат членове на “Bundestag”, на “Bundesrat”, на федералното правителство или на други съответни органи на федерална провинция (“Land”).⁶³ За избора е необходимо мнозинство от две-трети.⁶⁴ Това е довело до

---

⁵⁵ Виж също § 38 (1) DRiG. За назначаването на съдиите по принцип виж *S. Khorrami, Das Einstellungs- und Beförderungsverfahren englischer und deutscher Richter*, 2005.

⁵⁶ § 5 b DRiG.

⁵⁷ § 5 a (1) DRiG.

⁵⁸ § 9 DRiG.

⁵⁹ Виж *e.g.* чл. 69 Berlin Verf; чл. 136 Brem Verf; чл. 63 Hamb. Verf; чл. 127; Hess Verf; чл. 122 (1) и 126 (1) Rheinl.-Pfalz Verf; чл. 111 Saar Verf.

⁶⁰ Чл. 33 (2) и 60 от Основния закон; чл. 51 BadWurtVerf.; чл. 69 Berl Verf.; чл. 63 (1) Hbg. Verf.; чл. 29 II Nds Verf; чл. 31 SchlH Verf.

⁶¹ § 17 DRiG.

⁶² Чл. 94 от Основния закон, виж също BVerfGG.

⁶³ Чл. 94, ал. 1 от Основния закон.

⁶⁴ § 6 V und § 7 BVerfGG. Те гласят следното:

Член 6

(1) Съдиите избрани от *Bundestag* се избират непряко.

(2) *Bundestag* избира чрез пропорционално представителство дванадесетчленна изборна комисия за избор на съдии за Федералния конституционен съд. Всяка парламентарна група може да предлага кандидати на комисията. Броят на кандидатите, избрани от всяка листа се изчислява от общия брой гласове, подадени за всяка листа, в съответствие с метода d'Hondt. Членовете се избират в поредността, в която са посочени в листата. Ако член на изборната комисия се оттеглят или не е в състояние да изпълнява своите функции, последният се замества от следващия член от същата листа.

(3) Най-възрастния член на изборната комисия незабавно с едноседмично предизвестие свиква заседание на комисията за

практиката, при която политическите партии, представени във федералния парламент, номинират свои кандидати, като се редуват, при което се постига равновесие на политическите идеологии, представени в съда. Докато “Bundesrat” избира съдиите пряко, парламентарна избирателна комисия от дванадесет членове, избирани от “Bundestag” (представляващи съответно силата на политическата партия, представена във федералния парламент) са натоварени с подбора на съдии от името на “Bundestag.”⁶⁵ Това, че на практика се избират тези кандидати, които са близки до номиниращата партия, е било повод за критики, но начинът на подбор не е отменен от Федералния конституционен съд.⁶⁶ Трима съдии от всеки от двата състава на съда се избират измежду съдиите на петте федерални върховни съдилища. Избраните се назначават от Федералния Президент.⁶⁷ Всеки съдия полага клетва, с която се обвързва да бъде безпристрастен съдия и винаги неотклонно да спазва Основния закон на Федерална Република Германия, и да изпълнява съвестно съдебните си задължения към другите.⁶⁸

Федералните върховни съдилища – Федералният върховен съд, Федералният административен съд, Федералният финансов съд, Федералният съд по трудово право и Федералният съд по социално право – се избират съвместно от компетентния Федерален министър и комисията за избор на съдии, която се състои от компетентните министри от федералните провинции и еднакъв брой членове, избрани от Bundestag.⁶⁹

Процедурата по назначаване във федералните съдилища се различава от тази, приложима за съдии от федералните провинции. Изборът на *съдии за съд на федерална провинция* се урежда от специални закони на провинциите.⁷⁰ Федералната конституция предвижда, че съдиите от федералните провинции могат да бъдат избирани съвместно от министъра на правосъдието на федералната провинция и нарочна изборна комисия.⁷¹ Поради компетентността на федералните провинции да регулират процеса по подбор на съдиите, процедурите се различават значително в различните провинции.⁷² Съществуват следните модели: някои федерални провинции предвиждат задължително участие на съдебен съвет (“Präsidialrat”). Други изискват съвместно назначаване от компетентния министър и помирителна комисия, ако съдебният съвет възрази срещу назначението. В няколко федерални провинции е създадена комисия по съдебни назначения, която или

избора на съдии и председателства заседанието, което продължава до избора на всички съдии.

(4) Членовете на изборната комисия са задължени за спазват поверителност, както относно обстоятелства от личен характер, които касаят кандидатите, и които са им станали известни в резултат на дейността им в комисията, така и по отношение на дискусиите и гласуванията в комисията.

(5) За да бъде избран, съдията трябва да получи поне 8 гласа.

Член 7

Съдиите, избирани от Bundesrat, се избират с мнозинство от две трети от гласовете.

⁶⁵ § 6 BVerfGG. За въпроса дали тази процедура е съвместима с чл. 94, ал. 1 и за предложенията за реформи виж *S. Koch*, *Die Wahl der Richter des BVerfG*, ZRP 1996, 41-44.

⁶⁶ BVerfGE 40, 356 *и сл.*; 65, 153, в 154 *и сл.* Виж също *A. Vofikuhle*, в: *H. v. Mangoldt/ F. Klein/ C. Starck* (eds.), *Das Bonner Grundgesetz*, Kommentar, том 3, 2001, чл. 94, Rn. 14-15.

⁶⁷ § 10 BVerfGG.

⁶⁸ Член 11 от Закона за Федералния конституционен съд (BVerfGG).

⁶⁹ Чл. 95, ал. 2 от Основния закон. Виж също § 2 *и сл.* RiWahlG.

⁷⁰ Виж чл. 98, ал. 3 от Основния закон.

⁷¹ Чл. 98, ал. 4 от Основния закон.

⁷² За детайлен преглед виж *J. Schmidt-Rdntsch*, *Deutsches Richtergesetz*, Kommentar, 5^e ed., 1995, § 8, пар. 4-15. За необходимите параметри на съдебния подбор на основата на Основния закон, виж *E.-W. Bockenforde*, *Verfassungsfragen der Richterwahl*, 1974.

назначава самостоятелно, или съвместно с компетентния министър. Има разлика не само в процедурите, но и в състава на комисиите по съдебни назначения. Съдиите, членове на тези комисии са или избирани от съдии, или от парламента на федералната провинция от изготвен от съдиите списък с кандидатури. В някои федерални провинции съдиите, членове на комисията имат правомощието да спират назначения.

Някои системи изискват кворум, така че съдия може да бъде избран единствено въз основата на компромис между политическите партии. Съмнително е обаче дали тази концепция е в интерес на съдебната независимост, защото на практика изискването за кворум често води до политически сделки.⁷³ Съответно, процедурата по назначаване е критикувана заради политически мотивираното влияние не само по отношение на Федералния конституционен съд, но и по отношение на най-високопоставените федерални съдилища.⁷⁴ Според Федералния конституционен съд, изборът на конституционни съдии на федерална провинция с обикновено мнозинство от съответния парламент не нарушава съдебната независимост.⁷⁵

IV. Независимост на съдиите

1. Несменяемост на съдиите

Един от аспектите на личната независимост е пожизненото назначаване до пенсиониране, което обикновено е при навършване на 65 г.⁷⁶ По принцип съдиите трябва да бъдат назначавани на редовна и постоянна длъжност.⁷⁷ Те се назначават в конкретен съд.⁷⁸ Други съдии, които не се ползват с пълна лична независимост, могат да бъдат назначавани, само доколкото има сериозни причини за това, като например с оглед обучаването на съдии.⁷⁹ Стажанти-съдии се назначават като временни съдии. Временното назначение е допустимо единствено въз основа на закона и единствено за функциите, определени в закона.⁸⁰ Съдиите, които не са придобили несменяемост, се назначават на изпитателен срок за поне три години и трябва да бъдат назначени пожизнено след изтичане на пет години на тази длъжност.⁸¹

За Федералния конституционен съд се прилагат специфични правила: мандатът на съдиите от този съд е дванадесет години без възможност за преизбиране. При всички положения мандатът приключва, когато съдия достигне 68 годишна възраст.⁸² Съдия може да поиска да бъде освободен по всяко време. Преди изтичането на неговия или нейния мандат съдия от Федералния конституционен съд

---

⁷³ E. Schmidt-Jorzig (бел. 48), 2382.

⁷⁴ E. Schmidt-Jorzig (бел. 48), 2381; A. Emmerlich, FAZ 6.2.1986, в 9; B. Erhard, FAZ 10.2.1986, в 9; B. Erhard, Gedanken zur Wahl der Richter des Bundesverfassungsgerichts und der obersten Gerichtshofe des Bundes, в: F. Klein (ed.), Der Bundesfinanzhof und seine Rechtsprechung, Festschrift für H. Wallis, 1985, 35, в 41 и сл.

⁷⁵ BVerfG, NJW 1999, 638, в 640.

⁷⁶ § 10 DRiG; § 15 VwGO.

⁷⁷ Чл. 97, ал. 2 от Основния закон; BVerfGE 87, 68, в 85.

⁷⁸ § 27 (1) DRiG.

⁷⁹ Съществува и възможност за назначаване на съдии със специфична задача за две години, при условие че им предстои да придобият несменяемост. § 14 DRiG.

⁸⁰ § 11 DRiG.

⁸¹ §§ 10, 12 DRiG.

⁸² § 4 BVerfGG.

може да бъде принудително пенсиониран или освободен от длъжност само по силата на пленарно решение, което следва да отговаря на строги изисквания.⁸³ Подобно решение досега не е приемано.

2. Обхват на съдебната власт и правомощия

Съгласно член 92, ал.1 от Основния закон:

“Съдебната власт принадлежи на съдиите, тя се упражнявана от Федералния конституционен съд, федералните съдилища, предвидени в Основния закон и от съдилищата на федералните провинции.”

Съдебната власт се упражнявана единствено от съдилищата като институции и не представлява упражняване на лична власт.⁸⁴ Съответно, защитата на личната независимост не цели да служи на съдиите като отделни личности, а е в интерес на правосъдието.

Въпреки това защитата на съдебната независимост в Германия е широкообхватна съгласно тълкувателната практика на съдилищата.⁸⁵ Според Федералния върховен съд личната независимост дори защитава съдията от регулиране на неговото работно време. Извън съдебните заседания тя или той е свободен да избира своето работно време и място на работа. Федералният върховен съд е постановил също, че в процеса по взимане на решение съдията трябва да бъде свободен от всякакви контекстуални или други заобикалящи го ограничения.⁸⁶ Ако присъствието в съда не се налага заради заседания, съдията е свободен да работи където и когато поиска.⁸⁷

За да се гарантира съдебната независимост, Федералният закон за съдиите им възлага и задължения. При клетва съдията трябва да се задължи да упражнява своите правомощия в съответствие с Основния закон и законите на Германия, да отсъжда в съответствие със своята съвест без значение спрямо кое лице и да служи само на истината и справедливостта.⁸⁸ Тази клетва показва, че личната независимост не се отнася само до външни намеси. Тя изисква и вътрешна независимост, която е отговорност на самия съдия.⁸⁹ От съдиите се изисква да бъдат безпристрастни, непредубедени и отворени към различни гледни точки, които им позволяват да изследват критично и да преценяват изложеното от страните в процеса.⁹⁰ Федералният конституционен съд често се позовава на концепциите за безпристрастност, неутралност и дистанцираност.⁹¹

Съгласно чл. 39 от Федералния закон за съдиите (DRiG) те следва да се въздържат от политическа активност. Съдиите трябва да действат във и извън упражняването на тяхната длъжност, включително в политически дейности, по начин, който не опорочава тяхната независимост. Това задължение се смята по-скоро за гаранция за съдебната независимост, отколкото за намеса в нея.⁹² Задължението за въздържане от публични изявления и колективно изразяване на

---

⁸³ § 105 BVerfGG.

⁸⁴ *G. Barbey* (бел. 2), в 824.

⁸⁵ За обхвата на съдебните правомощия, вж. частта относно функционалната независимост по-горе.

⁸⁶ BGHZ 113, 36 = NJW 1991, 1103.

⁸⁷ BVerwG DOV 1981, 632; BVerwGE 78, 211; BGH NJW 1991, 1103. Critical *K. Redeker*, Justizgewahrungspflicht des Staates versus richterliche Unabhangigkeit?, NJW 2000, 2796.

⁸⁸ § 38 (1) DRiG.

⁸⁹ *E. G. Mahrenholz* DRiZ 1991, 433 и сл.; *E. Benda*, Bemerkungen zur richterlichen Unabhangigkeit, DRiZ 1975, 166.

⁹⁰ *G. Barbey*, (бел. 2), 832.

⁹¹ BVerfGE 21, 139, в 146; 26, 141, в 154.

⁹² § 39 DRiG.

мнения е спорно⁹³ и е било предмет на различни съдебни дела.⁹⁴

3. Независимост и дисциплинарен контрол

За да се гарантира, че съдиите ще действат съобразно своя дълг, те подлежат на дисциплинарен надзор, при условие че принципът на функционална независимост е гарантиран.⁹⁵ Основната причина е правото на достъп до правосъдие.⁹⁶ Надзорът включва наблюдение и мерки за поправяне на поведението. Съдиите подлежат на забележки по отношение на изпълнение на техните официални функции и могат да бъдат съветвани да изпълняват задълженията си без забавяне и прилежно, освен ако това не съставлява намеса във функционалната съдебна независимост.⁹⁷ Ако даден съдия смята, че надзорна мярка нарушава неговата или нейната независимост, въпросът може да бъде отнесен до компетентния съд за произнасяне.⁹⁸ Мерките на надзорния съвет могат да бъдат предмет на обжалване, дори ако са с непряко въздействие върху съдебната функция.⁹⁹

Както беше споменато по-горе, може и да не става дума за намеса в *съществените съдебни функции*.¹⁰⁰ Недопустими са дори непреки указания или психологическо въздействие, които имат ефект върху хода на правосъдието.¹⁰¹ Има един единствен случай, в който намесата на дисциплинарния надзор е била позволена - в случай на явно погрешно решение на съдия, постановено в нарушение на закона. В този случай съдията в нарушение на Закона за съдебната власт (§§ 177, 178 GVG) е заповядал адвокат да бъде изгонен насила от съдебната зала.¹⁰² Следователно не е имало основание да се възрази срещу дисциплинарните мерки на основание съдебната независимост, като принцип на върховенството на закона. По отношение на насрочването на дела, съдията не може да бъде задължен да решава специфичните дела с приоритет.¹⁰³ Позволено е обаче да се изиска от съдия да приоритизира с оглед ефикасност и в съответствие със закона.¹⁰⁴

От друга страна, функциите, засягащи *външната сфера на съдебната дейност*, като отдалечени от правораздаването, подлежат на дисциплинарен надзор.¹⁰⁵ Това включва вида и формата на решенията, дори ако решението само по себе си е упражняване на съществени съдебни функции.¹⁰⁶ Мерки, които целят да гарантират дисциплинираното протичане на работата, са допустими.¹⁰⁷ Например

---

⁹³ W. Rudolf, Meinungs- und Pressefreiheit in der „verwaltungsrechtlichen Sonderverbindung“ der Soldaten, Beamten und Richter, in: P. Selmer (ed.), Gedächtnisschrift für Wolfgang Martens, 1987, 199.

⁹⁴ Виж например BVerfG, в: NJW 1983, 2691.

⁹⁵ BVerfG, DRiZ 1975, 284. Виж също § 26 (1) DRiG. H. Grimm, Richterliche Unabhängigkeit und Dienstaufsicht in der Rechtsprechung des Bundesgerichtshofs 1972; G. Pfeiffer, Zum Spannungsverhältnis richterlicher Unabhängigkeit - Dienstaufsicht - Justizgewahrungspflicht, в: A. R. Lang (ed.), Festschrift für K. Bengl, 1984, 85.

⁹⁶ H.-J. Papier, Die richterliche Unabhängigkeit und ihre Schranken, NJW, 2001, 1089, в 1091.

⁹⁷ § 26 (2) DRiG.

⁹⁸ § 26 (3) DRiG.

⁹⁹ BGHZ 90, 40, в 48 *и сл.*

¹⁰⁰ Виж II. 1.b. разграничението между съществени функции и функции от външната сфера не без прието без критика. Според критиците, разграничението не е ясно и не трябва да има вмешателство в съществените функции в случай на отявлени грешки. N. Achterberg, Die richterliche Unabhängigkeit im Spiegel der Dienstgerichtsbarkeit, NJW 1985, 3041, в 3045.

¹⁰¹ BGHZ 42, 163, в 169 *и сл.*; 70, 1, в 4; 90, 41, в 43 *и сл.*

¹⁰² BGHZ 67, 184, в 187 *и сл.*

¹⁰³ BGH, NJW 1987, 1197, в 1198.

¹⁰⁴ BGH, NJW 1998, 421, в 422.

¹⁰⁵ BGHZ 42, 163, в 169; BGH, NJW-RR 2001, 498, в 499.

¹⁰⁶ BGHZ 67, 184, в 187; 90, 41, в 45.

¹⁰⁷ BGHZ 90, 41, в 45.

своевременното насрочване на съдебно заседание може да бъде предмет на надзор.¹⁰⁸ Съдия може да бъде призван да обясни прекомерната продължителност на определен съдебен процес.¹⁰⁹ Несъдебните функции, като административните задачи¹¹⁰ и личното поведение, не са защитени от съдебната независимост и поради това също подлежат на надзор, при условие че се отразяват на официалните задължения на съдията.¹¹¹ Допустими са също личните атестации¹¹² и наказателното преследване за извършване на правосъдието.

4. Финансова независимост на съдиите

Законът предвижда гаранция за адекватно заплащане.¹¹³ Редица основни гаранции относно възнаграждението и пенсията са изведени от германския Конституционен съд, за да бъде осигурена личната независимост.¹¹⁴

V. Освобождение от длъжност и преместване

Друг аспект на личната независимост е, че по принцип съдиите, назначени на постоянна длъжност, не могат да бъдат освободени от длъжност или преместени в друг съд против тяхната воля.¹¹⁵ Мерки със сходен ефект, например отстраняване на съдия от съдебни функции чрез преразпределение на отговорностите, са също недопустими.¹¹⁶ Допустимо е обаче въз основа на закона временно отстраняване от длъжност в случай на формални дисциплинарни процедури.¹¹⁷

1. Основания за освобождение

Съгласно член 97, ал.2 от Основния закон:

Съдиите, назначени на постоянна и редовна длъжност могат да бъдат освободени от длъжност без тяхно съгласие преди изтичане на мандата им или да бъдат за постоянно или временно отстранени от служба, или да бъдат преместени, или пенсионирани против волята им само по силата на съдебно решение и само на основанията и по реда, определени от закона. Законодателството може да установи възрастови граници, при достигането на които съдии, назначени пожизнено, се пенсионират. При промяна на структурата на съдилищата или техните райони, съдиите могат да бъдат

¹⁰⁸ BGH, DRiZ 1997, 467, в 468.

¹⁰⁹ BGH, DRiZ 1991, 20, в 21.

¹¹⁰ Виж § 4 (2) No. 1 DRiG.

¹¹¹ BGH, DRiZ 1977, 215 и сл.

¹¹² BVerwGE 62, 135, в 138; BGH NJW 1988, 419 и сл.

¹¹³ BVerfGE 12, 81, в 88; 23, 321, в 325; 26, 79; 26, 141, в 157; 32, 199; 56, 146.

¹¹⁴ BVerfGE 8, 1, в 17 и сл.; 11, 203, в 215 и сл.; 44, 249, в 265 и сл.; 56, 146, в 164 и сл.; 56, 353, в 359; 61, 43, в 58 и сл.

¹¹⁵ BVerfGE 14, 56, в 70; 26, 186, в 198 и сл. Виж също § 21 DRiG.

¹¹⁶ BVerfGE 17, 252, в 259, 262.

¹¹⁷ BVerfG, NJW 1996, 2149, в 2150.

преместени в друг съд или отстранени от длъжност, при условие че запазят пълното си възнаграждение.

Принципите на несменяемост и непреместваемост се отнасят както за федералните, така и за съдиите от федералните провинции. Освен член 97, ал. 2 от Основния закон някои конституции на федералните провинции също са инкорпорирали тази гаранция.¹¹⁸

*Основанията за освобождаване от длъжност са конкретизирани в Закона за федералните съдии (§ 21 DRiG). Основанията са преимуществено формални и целят да гарантират независимия статус на съдията, като *inter alia* предотвратяват несъвместимост. Заемането на друга държавна длъжност, постъпването в армията и загубата на германско гражданство по правило водят до *автоматично освобождаване от длъжност*. Съдията се освобождава в следните случаи: ако съдията откаже да положи задължителната клетва съгласно § 38 от Федералния закон за съдиите; ако е член на парламента;¹¹⁹ ако навърши възраст за пенсиониране или стане неспособен да изпълнява своята длъжност;¹²⁰ ако стане жител на друга държава без разрешение, или по негова молба.¹²¹ Тези основания отразяват необходимите изисквания за назначение на съдиите.¹²²*

Освобождаване от длъжност въз основата на *съдебно решение* е възможно, ако съдията е осъден на не по-малко от една година лишаване от свобода за извършването на умишлено престъпление; ако съдията е осъден за извършаване на държавна измяна, за застрашаване на демократичния ред или застрашаване на националната сигурност на Германия; ако със съдебно решение е постановена невъзможност за съдията да заема държавни длъжност или в случай на отнемане на основни права по силата на член 18 от Основния закон.¹²³

В заключение – федералната Конституция урежда *съдебен импийчмънт*. Член 98, ал. 2 от Основния закон гласи:

Ако федерален съдия наруши принципите на Основния закон или конституционния ред на Федерална провинция в това свое качество или неофициално, Федералният Конституционен съд по искане на Бундестага може с мнозинство от две-трети да постанови съдията да бъде преместен или пенсиониран. В случай на умишлено нарушение, той може да го освободи от длъжност.

Съгласно член 98, ал. 5 федералните провинции могат да приемат съответни разпоредби по отношение на техните съдии. Федералните провинции са упражнили тази своя компетентност в своите конституции.¹²⁴ Решенията по дела за съдебен импийчмънт остават в компетентността на Федералния конституционен съд.¹²⁵

Съдия може да бъде ограничен при упражняването на своите съдебни функции без това да доведе до прекратяване на неговото или нейното правоотношение, на

---

¹¹⁸ Виж например чл. 66 (1) Bad-Württ Verf; Art. 87 Bay Verf; чл. 137 Brem Verf; чл. 128 Hess Verf; чл. 122 (2-4) Rheinl.-Pfalz Verf; чл. 111 Saar Verf. За въпроса за непреместваемостта виж *R. Groschner, Reichweite richterlicher Inmovibilität im Verfassungsstaat des Grundgesetzes*, 2005.

¹¹⁹ Виж § 36 DRiG.

¹²⁰ Виж § 34 DRiG.

¹²¹ § 21 (2) DRiG. За освобождаването на съдии при условията на пробация и назначенията за определена задача, виж §§ 22, 23 DRiG.

¹²² Виж по-горе III. 1.

¹²³ § 24 DRiG.

¹²⁴ Виж например чл. 66 (2) Bad-Württ Verf; чл. 63 (3), (4) Hamb. Verf; чл. 40 Niedersachs Verf; чл. 73 Nordrh.-Westf Verf; чл. 123 Rheinl.-Pfalz Verf; чл. (2) SchlHLandessatzung.

¹²⁵ Чл. 98, ал. 5 от Основния закон.

основанията, предвидени в § 30 от Федералния закон за съдиите (DRiG).¹²⁶ Тази форма на освобождаване от длъжност или преместване на редовен съдия или на временно назначен съдия без негово писмено съгласие, е допустима на основание влязло в сила съдебно решение в случай на импийчмънт съгласно член 98, ал. 2 и ал. 5 от Основния закон в случай на съдебно дисциплинарно производство, в случай че това се налага от интересите на правосъдието¹²⁷ или в случай на промяна на структурата на съдилищата.¹²⁸

2. Орган, оправомощен да освобождава съдии и да приема окончателни решения по отношение налагането на дисциплинарни мерки

По принцип съдиите могат да бъдат освобождавани само въз основа на съдебно решение. Съществува специална колегия във Федералния върховен съд, която разглежда въпросите на надзора върху федералните съдии (“Dienstgericht”).¹²⁹ Тя постановява окончателните решения по дисциплинарни производства, при преместване на съдии, освобождаване от длъжност и пенсиониране поради нетрудоспособност и постановява решения по жалби срещу командироване и по жалби срещу дисциплинарни мерки, за които се твърди, че нарушават съдебната независимост.¹³⁰ Колегията решава и по отношение на отмяна на решения на дисциплинарни съдилища на федералните провинции.¹³¹ В интерес на съдебната независимост терминът “дисциплинарни мерки” се тълкува широко и включва всички мерки от страна на надзорния орган, които имат пряко отражение върху изпълнението на съдебната длъжност.¹³² Всяка мярка, която може да окаже влияние върху професионалното изпълнение на задълженията на съдията, може да бъде предмет на обжалване. Например, интервю в медиите на министъра на правосъдието, в което се критикува професионалният или личният живот на съдия, би могло да се отрази на неговата или нейната независимост.

VI. Заключение

Съдебната независимост в Германия е довела до широкообхватна защита на съда. Основните принципи са заложили във федералната Конституция и са развити в няколко закона на ниво федерация и федерални провинции, а съдилищата са определили точно параметрите и обхвата на съдебната независимост. Някои от делата, като например – за недопустимостта да бъде регулирано работно време на съдиите, биха могли да повдигнат въпроси относно това дали концепцията за съдебна независимост не е прекомерно разширена. Съответно има гласове, които

---

¹²⁶ *J. Schmidt-Rdntsch* (бел. 72), § 30, пар. 9.

¹²⁷ Виж § 31 DRiG.

¹²⁸ Виж § 32 DRiG.

¹²⁹ § 61 DRiG.

¹³⁰ § 62 DRiG.

¹³¹ §§ 62 (2), 77 DRiG.

¹³² BGHZ 93, 238, в 241.

призовават за преценка и фокусиране върху конституционните гаранции.¹³³ Все пак съдебната независимост не е привилегия или самоцел. Нейната цел е да закриля върховенството на закона.

Тежките нарушения на съдебната независимост са изолирани случаи. Съдебната независимост най-често е използвана за защита срещу надзорни мерки. По принцип има по-малко намеси от страна на другите власти, отколкото вътрешните, в самата съдебна власт.¹³⁴

Актуален дискуссионен въпрос, свързан със съдебната независимост, е въвеждането на съвременни надзорни механизми, които целят да осигурят ефективност. Основната идея е да бъдат въведени техники на бизнес управлението в администрацията на правосъдието и бюджета, за да бъде подобрена производителността.¹³⁵ Планираното реструктуриране на начина на работа на съда е тема на оживена дискусия.¹³⁶

Превод: адв. Симеон Стойчев

---

¹³³ *G. Barbey*, (бел. 2), 828; *E. Schmidt-Jorzig*, (бел. 48), 2377 и сл.

¹³⁴ *S. Haberland*, Problemfelder für die richterliche Unabhängigkeit, DRiZ 301, в 310.

¹³⁵ Виж например *C. Schutz*, Der ökonomisierte Richter: Gewaltenteilung und richterliche Unabhängigkeit als Grenzen Neuer Steuerungsmodelle in den Gerichten, 2005; *U. Mdurer*, Justiz - Aufbruch oder Abbruch? - Ressourceneinsatz und Arbeitsleistung der Justiz, DRiZ 2000, 65, в 66; *B. Kramer*, Modernisierung der Justiz: Das Neue Steuerungsmodell, NJW 2001, 3449 и сл.; *K. F. Rohl*, Justiz als Wirtschaftsunternehmen, DRiZ 2000, 220-230; *W. Hoffmann-Riem* (ed.), Reform der Justizverwaltung - Ein Beitrag zum modernen Rechtsstaat, 1998.

¹³⁶ *H. Schulze-Fielitz*, в: *H. Dreier* (ed.), Grundgesetz-Kommentar, том 3, 2000, чл. 97, Rn. 35.